

El paradís perdut de Gerald Durrell

Carles Montpart Tura

La impossibilitat material d'adquirir novetats literàries durant aquest període de confinament ha fet que molts lectors hagin hagut d'acudir a la pròpia biblioteca i a aquells llibres que van quedar pendents de llegir en el seu moment. També ha estat una bona ocasió per a la relectura d'algun títol del qual se'n tenia un record agradable. En el meu cas, i combinant aquestes dues possibilitats, la forçosa reclusió m'ha permès completar la lectura dels textos que Gerald Durrell va escriure rememorant la seva estada a l'illa grega de Corfú.

L'Índia, Anglaterra i Corfú

Gerald Durrell (Jamshedpur, Índia, 1925 – Jersey, 1995) va néixer a l'Índia perquè tant el seu pare — que era enginyer— com la seva mare hi havien nascut, tot i que eren d'ascendència anglesa i irlandesa. Al cap de tres anys, però, i arran de la mort del pare, la família es va traslladar a Anglaterra. L'any 1935 tots, la mare i els quatre fills —Larry, Leslie, Margo i Gerry—, abandonen Bournemouth i es traslladen a l'illa grega de Corfú on hi romanen fins al 1939, poc abans que es produeixi l'esclat de la Segona Guerra Mundial.

El record d'aquesta estada de gairebé cinc anys a Corfú serà la base a partir de la qual Gerald Durrell —Gerry— bastirà una trilogia en què recrearà literàriament el desvetllament de la seva passió per la natura, i especialment pels animals, en el marc paradisiac de l'illa grega que va esdevenir la seva llar. *La meva família i altres animals* (Empúries, 1988), *Ocells, bèsties i parents* (Edhasa, 1988) i *El jardí dels déus* (Edhasa, 1989; Viena edicions,

2014)), els dos primers traduïts per Josep Julià i el darrer per Jordi Arbonès, van ser publicats en anglès els anys 1956, 1969 i 1978, respectivament, i van convertir el seu autor en un personatge molt popular, fins al punt que els llibres van ser el punt de partida d'una

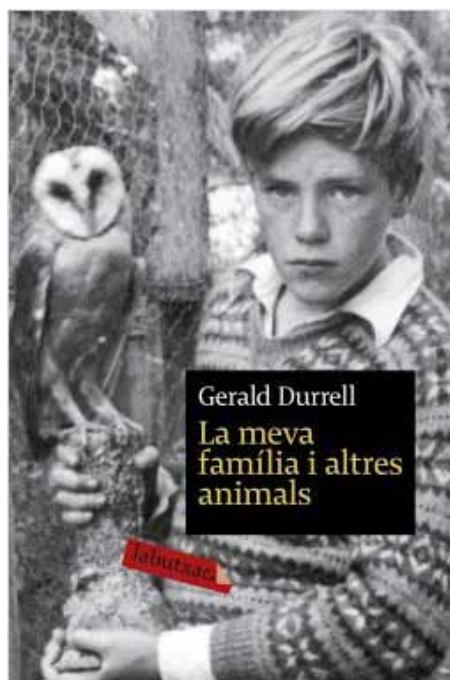
Gerald Durrell

pel·lícula i de diverses sèries de televisió. La més recent, dirigida per Steve Barron, és una producció de l'any 2016 que ha tingut un gran èxit al Regne Unit i que actualment es pot veure en català a www.filmin.cat.

Entre l'estada a Corfú i la publicació del primer llibre, Gerald Durrell havia estudiat zoologia i havia esdevingut un famós naturalista.

La família i la vil·la

Ja des de les primeres línies de *La meua família i altres animals* —volum que Durrell dedica a la seva mare— el lector copsarà que la ironia que es desprèn del mateix títol serà una de les constants de l'estil del naturalista. El fet de posar en el focus del text la seva pròpia família, al costat del reguitzell d'animals de tota mena que anirà descobrint i acumulant a casa, marca un esperit narratiu que es mantindrà en els altres dos volums.

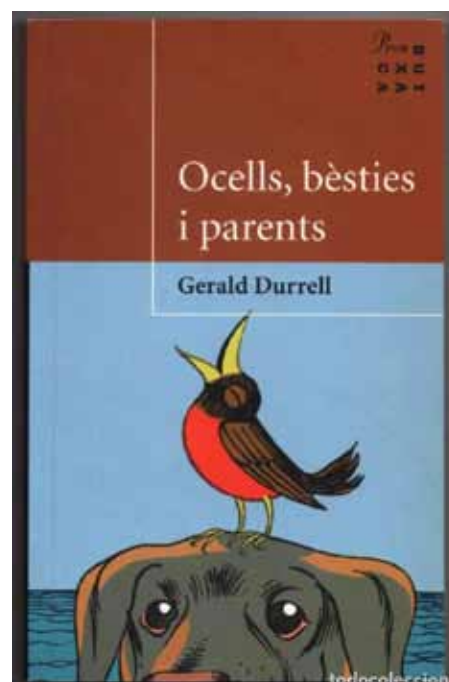

Els Durrell a Corfú

En paraules del propi autor, aquesta era el propòsit inicial i així era la seva família en el moment d'instal·lar-se a Corfú: *"Aquest és el relat d'una estada de cinc anys que vam fer la meua família i jo a l'illa grega de Corfú. En principi el concebia com un estudi lleugerament nostàlgic sobre la història natural de l'illa, però vaig cometre un error greu en introduir la meua família al llibre ja a les primeres pàgines [...] Per justificar alguns dels seus costums més curiosos, però, crec que hauria de consignar que a l'època que érem a Corfú tota la família era força jove: en Larry, el més gran, tenia vint-i-tres anys; en Leslie, dinou; la Margo, divuit; i jo era el més petit, tenia deu anys, edat tendra i impressionable.* (p. 9).

Els llibres, doncs, es construiran a partir dels records que l'autor ha conservat d'aquell nen d'entre deu i quinze anys per al qual cada dia

amagava un nou descobriment. Corfú s'erigeix en la literatura de Durrell com un autèntic paradís perdut i com una magnífica escola on desenvolupar la seva innata inclinació per l'estudi de la natura i

El petit Gerry

dels animals. Les variades i divertides anècdotes protagonitzades pels membres de la seva família són el fil conductor que duren el lector a convertir-se en un convidat més dels molts que passaran per les diverses vil·les que la família Durrell anirà ocupant amb el temps. Unes cases cada cop més espaioses, amb un ampli jardí i una assolellada galeria, que esdevindran el nucli generador de tota l'acció narrativa.

A *La meua família i altres animals*, el lector anirà descobrint les característiques concretes de cada membre dels Durrell, uns trets que s'afermaran en cada un dels altres dos volums. Una família que, amb el rebombori amb què arriba per primer cop a l'illa i busca una pensió provisional per instal·lar-s'hi, és definida pel germà gran, en Larry, i amb una causticitat que aviat se'ns farà familiar, com "un grup d'acròbates medievals" (p. 22).

Vila de Corfú

En primer lloc, la mare, Louisa (tot i que rarament s'esmenta amb aquest nom: sempre és "la mare"), una vídua d'edat indefinida que divideix tot el seu temps entre contemporitzar en les constants baralles entre els quatre germans i la seva dedicació a la lectura de llibres de cuina que acaben convertint-se en suculents àpats per a la família i per als nombrosos convidats que sovint hi fan estada. Una dona que tindrà, des del primer moment que arriben a l'illa, una mena d'àngel de la guarda en la figura de Spiro Hakiàpoulos, uns dels personatges més inoblidables de la trilogia — marcat pel seu ús imperfecte de l'anglès— i que és alhora taxista, assessor immobiliari i confident de tots els membres del clan Durrell. Gerry el descriu la primera vegada que el veu així: "En girar-nos vam veure un vell Dodge aparcant a la vorera i, darrere el volant, assegut, hi havia un tipus baix i amb aspecte de bota, amb les mans com pernils i la cara grossa, colrada i sorruda i coronada d'una gorra amb visera decantada amb gallardia." (p. 28). I més endavant afegeix: "En poques hores havia passat de taxista a ser el nostre defensor, i al cap d'una setmana era el nostre guia, filòsof i amic. Va esdevenir tant un membre de la família que molt aviat no hi va haver a penes res que féssim, o que planegéssim de fer, que ell no hi fos implicat d'alguna manera" (p. 34).

I, per altra banda, els fills, els tres germans de l'autor. El gran, Larry, el futur famós escriptor Lawrence Durrell, autor entre d'altres del celebrat *El quartet d'Alexandria* (Proa, 1984), serà als ulls del nen naturalista el membre de la família que emetrà els judicis més sarcàstics, un projecte de novel·lista obsessionat per la seva obra i que inundarà les diverses vil·les que la família anirà ocupant amb amics que protagonitzaran algunes de les anècdotes més hilarants de tots els llibres. El jove Gerry veia el seu germà gran com una mena de setciències: "En Larry sempre tenia moltes idees sobre coses que no en tenia cap experiència. M'aconsellava sobre la millor manera d'estudiar la natura; a la Margo sobre la roba, a la mare sobre com governar la família i pagar els saldos al descobert i a en Leslie sobre la caça. Ell estava ben fora de perill, perquè sabia que cap de nosaltres no podia rescabalar-se dient-li quina era la millor manera d'escriure" (p. 176).

En Leslie, en canvi, serà el germà interessat per la caça i per les armes de foc, el que sempre està llegint manuals i catàlegs relacionats amb aquests temes, i potser el que Gerald Durrell descriu de forma més esquemàtica i superficial. Finalment, la Margo és presentada per Gerry com una noia amb tendència a engreixar-se,

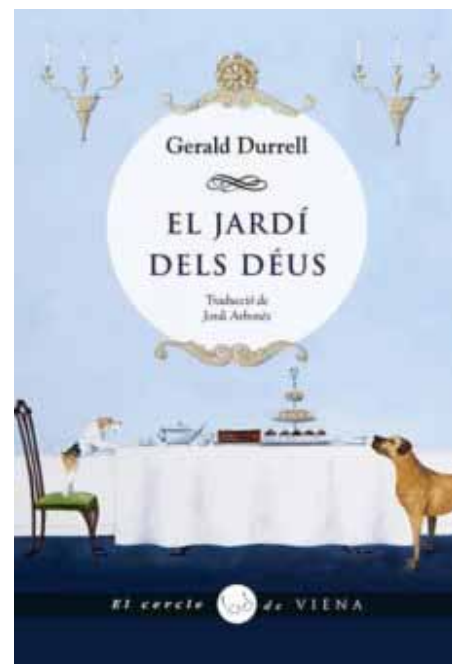
preocupada constantment pel seu aspecte personal, sobretot pel seu acne, i dedicada a seduir nadius amb qui compartir els seus banys de sol abillada amb "vestits de bany microscòpics" (p. 34).

L'obra continua

Al segon llibre de la trilogia, *Ocells, bèsties i parents*, l'autor escriu una mena de pròleg on dona veu als membres de la família perquè opinin sobre els que els ha semblat el seu llibre. Per a en Leslie és un llibre "horrible" que li va costar molt de treure's del cap; per a en Larry la "caricatura dickensiana" que el seu germà va fer d'ell va perjudicar la seva imatge literària; la Margo troba el títol insultant i diu que en va ser la més afectada perquè "no feia més que parlar del meu acne". La mare, però, és la més contundent: "A mi em va semblar una descripció força exacta de tots vosaltres —digué la mare—però proclamava que jo era una autèntica imbècil" (p. 12). Davant d'aquestes acusacions, i de la demanda a crits per part de la família que no n'escrigui cap continuació, Gerry proclama que l'escriurà i que explicarà totes les històries comprometedores que, prudentment, va silenciar en el

primer llibre: "Davant una família tan ferma i unida, emmorronada i disposada a obstaculitzar-me costés el que costés, només podia fer una cosa: em vaig asseure i vaig escriure aquest llibre" (p. 15). Una mostra més d'un humor ben britànic. És una llàstima que aquest segon volum de la trilogia, *Ocells, bèsties i parents* —malgrat que es va reeditar a la col·lecció de butxaca de Proa— avui sigui introbable si no és en biblioteques o en llibreries de vell o d'ocasió.

Al tercer volum, *El jardí dels déus*, escrit, com hem dit, l'any 1978, Gerald Durrell justifica la seva insistència a continuar escrivint sobre la seva infantesa a Corfú en aquests termes: "Aquest és el tercer llibre que he escrit sobre un sojorn de la meua família i jo a l'illa de Corfú, abans de la darrera guerra mundial. A algunes persones potser els estranyarà que encara trobi material per escriure sobre aquella època de la meua vida; tanmateix, vull remarcar que aleshores érem relativament rics, sobretot d'acord amb el nivell de Grècia; ningú de la família no treballava en el sentit habitual del mot i, per tant, passàvem la major part del temps fent gresca. En cinc

anys d'aquest règim de vida, un pot acumular un gavadal d'experiències [...] Per a mi, retrata una part molt important de la meua vida i allò que lamentablement sembla que els és negat a molts infants: una infantesa verament feliç i lluminosa" (p. 11-12).

Part important d'aquesta "gresca" a la qual al·ludeix Durrell estava constituïda per festes que tenien lloc a la seva vil·la i en les quals podien aparèixer els personatges més curiosos i pintorescos que el lector pugui imaginar, sovint convidats pel fill gran, en Larry, o antigues amistats de la mare, moltes d'elles de vaga ascendència aristocràtica i que aportaven històries que fascinaven el jove Gerry. Ell mateix ho recorda amb aquestes paraules: "En aquella època, vivint com vivíem al camp, sense els dubtosos beneficis de la ràdio o la televisió, el nostre entreteniment forçosament havia d'adoptar formes tan primitives com

Editorial DG

Creiem que hi ha un espai comú entre la narrativa, la filosofia i l'assaig

Per parlar del projecte que t'agradaria publicar, posem-nos en contacte a través de

jadub66@gmail.com

ara llegir llibres, barallar-se, donar festes i riure'ns dels nostres amics" (p. 235).

Theòdoros i els animals

Com que la narració és en una primera persona que no es descriu ni s'analitza a ella mateixa, el lector s'anirà fent una imatge de Gerry a partir del que ell fa i, també, de les opinions dels altres membres de la seva família. Per a aquests, Gerry té una única obsessió: recórrer l'illa en cerca d'animals i, en la mesura que això sigui possible, endur-se'n algun a casa per a la seva col·lecció particular. És a través de l'activitat de Gerry, doncs, que el lector assistirà al desenvolupament de la passió que l'autor va sentir de ben petit cap als animals. Quan la mare busca un preceptor per a en Gerry, i comenta amb el germà gran que hauria d'estimular els seus interessos, en Larry respon el següent: "*Aparentment només té un interès —va dir amb ressentiment en Larry— i és aquest horrible afany d'omplir coses amb bestioles. No crec que se li hagi d'estimular això. La vida ja és prou carregada de perills... Just aquest matí anava a encendre una cigarreta i del paquet n'ha sortit un maleït i gros abellot*" (*La meva família...*, p. 56).

Corfú esdevé, doncs, el paradís natural que dona ales a la vocació de Gerald Durrell, i especialment a partir de la coneixença del doctor Theòdoros Stefanidis, metge i naturalista corfiota que esdevindrà un autèntic mentor del jove Gerry. Així explica l'autor quina era la virtut principal d'aquest personatge: "*En Theòdoros tenia un tresor aparentment inexhaurible*

de coneixements sobre totes les coses, però comunicava la seva saviesa amb una mena de modèstia meticulosa que et feia pensar que no t'estava ensenyant una cosa tan nova, com si et recordés alguna cosa que ja sabies però que, per alguna o altra raó, se te n'havia anat del cap" (*La meva família...*, p. 134).

Al segon volum de la trilogia, després d'afirmar que Theòdoros "*es convertiria en la persona més important de la meua vida*" (*Ocells...*, p. 58), l'autor en fa un retrat complet: "*Semblava un déu grec, amb els cabells i la barba d'un ros de cendra i les faccions aquilines i atractives, i certament semblava tan omniscient com un d'ells. A part d'estar habilitat per a la medicina, també era biòleg, poeta, escriptor, traductor, astrònom i historiador i trobava temps entremig d'aquestes activitats múltiples per ajudar a fer funcionar un laboratori de raigs X, l'únic d'aquest tipus a l'illa de Corfú.*

Després de la meua primera visita al seu pis de ciutat, vaig preguntar amb certa vacil·lació a la mare si podia demanar-li de venir a prendre el te amb nosaltres" (*Ocells...*, p. 58). Aquestes visites, que tindran lloc cada dijous, seran el germen d'una gran amistat —que es concretarà en moltes sortides conjuntes per l'illa— i l'ocasió ideal per a un intercanvi de coneixements de gran importància en la formació del futur naturalista.

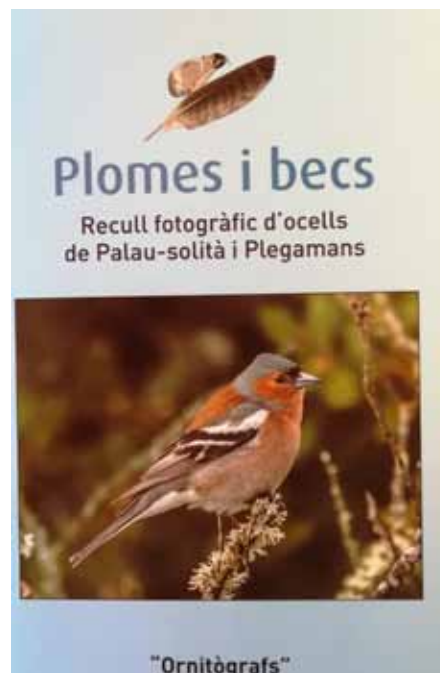
El petit dels Durrell ens reporta, doncs, amb tot luxe de detalls, les seves sortides pels oliverars o per la badia —amb la seva inseparable barca *Bootle-Bumtrinket*—, durant les quals es passa hores interminables, especialment durant la primavera i l'estiu, observant i recollint tot tipus d'animals, des dels més minúsculs fins a d'altres de més grans, des dels més inofensius als potencialment més perillosos, com per exemple els escorpins, les aranyes o les serps. Fins i tot en una ocasió acaba sent seguit fins a casa per un os que ha arribat acompanyant un campament de gitanos. El lligam que Gerry arriba a establir amb tota aquesta variada fauna —i l'amor per la natura que destil·la la narració de l'autor— farà que sigui inevitable que el lector acabi considerant de la mateixa família tant els gossos Roger, Widdle i Puke, fidels acompanyants del noi en totes les seves sortides, com l'òliba Ulysses, la somera Sally, el colom Quasimodo, el dragó Gerònimo o la puput Hiawatha.

Paisatge i persones

La trilogia de Corfú té també, al meu entendre, i més enllà de les anècdotes concretes que s'hi

expliquen, un remarcable valor literari, ja que Durrell demostra una gran voluntat estilística, especialment en la descripció dels paisatges. La minuciositat amb què l'autor presenta les transformacions que s'observen en la natura segons l'estació de l'any i la precisió en l'ús del vocabulari que el lector hi troba ja justificarien la lectura d'aquestes pàgines. Sens dubte, la predilecció de Durrell se centra en els canvis que es produeixen en la transició entre la primavera i l'estiu, que és quan tota la fauna esdevé molt més activa: *"La primavera es va fondre lentament amb els dies llargs, calorosos i de sol intens de l'estiu inundat del cant de les cigales, estridents i excitades, que feien vibrar l'illa amb els seus crits. Als camps, el blat de moro començava a inflar-se i les borles sedoses deixaven el marró per tornar-se rosses com la mantega [...]. Als ceps, el raïm hi penjaven en grapadets minúsculs, pigallats i càlids. Les oliveres semblaven aclaparades sota el pes de la fruita, gotes llises de jade verd enmig de les quals tocaven els cors de les cigales. Als tarongerars, enmig de les fulles fosques i minúscules, la fruita començava a fulgar amb tons rojos, talment una rubor que s'escampava per les pells verdes i plenes de clots"* (La meva família..., p. 137).

Pel que fa als personatges secundaris de l'obra, a part dels omnipresents Spiro i Theòdoros, també constitueix una part interessant dels tres llibres la descripció que l'autor fa de la coneixença de diverses persones de l'illa, des de la pagesa Agathí, que ensenya a Gerry cançons tradicionals gregues, fins

a lanni, el pastor que l'instrueix en mil i un secrets de la naturalesa i dels petits animals de l'illa, passant l'assistenta Lougarètzia, *"una dona prima i lúgubre amb els cabells sempre despentinats per sobre les muralles d'agulles i pintes amb què els mantenia enganxats al crani"* (La meva família... p. 98) i que segons l'autor fa de la hipocondria la seva raó de viure. Completen aquest elenc de personatges secundaris, entre d'altres, el pescador Take Thànatos i l'histrionic i malparlat capità Creech, que no dubtarà a declarar el seu amor en tota regla a la mare dels Durrell.

Capítol a part mereixen els diversos preceptors que tindrà el petit Gerry. El primer de tots en George, que és qui li presenta Theòdoros, i més endavant en Peter (*"un xicot alt i guapo, acabat de sortir d'Oxford i amb unes idees incontestables sobre l'educació que tot començant vaig trobar força dures"*, La meva

família..., p. 138), un personatge la marxa del qual provocarà llargues escenes de plor de la seva germana Margo. Finalment, el mestre que s'ocuparà més temps del jove Gerry serà el senyor Kralesky (*"una persona que descendia d'un intricat de nacionalitats, però que era predominantment anglès"*, La meva família... p. 207), un personatge estrafolari, enamorat dels ocells, que viu amb la seva mare i que es revela com una font inexhaurible d'històries —certes o no— protagonitzades per ell mateix i per tot un conjunt de "dames", a les quals en un moment o altre ha hagut de socórrer. De fet, el jove Gerry en valorarà molt més les passejades que feien tots dos pel poble, que indefectiblement acabaven en el mercat dels ocells, que no pas les classes que en rebia, que segons ell eren *"extremadament avorrides, perquè feia servir un mètode d'ensenyament del segle divuit"* (La meva família..., p. 212).

La família Durrell, que al principi es mirava els nadius de l'illa des d'un cert aire de superioritat, acabarà confraternitzant amb els corfiotes i participant, encara que sigui com a espectadors —tots menys Gerry no entenen ni parlen el grec— en actes socials populars, com el casament de la filla d'uns veïns pagesos o en els actes de la festivitat del patró de l'illa, Sant Espiridió. Com diu el mateix autor, *"lentament, la màgia de l'illa es va emparar de nosaltres, dolçament i enganxosa com el pol·len"* (La meva família..., p. 40).

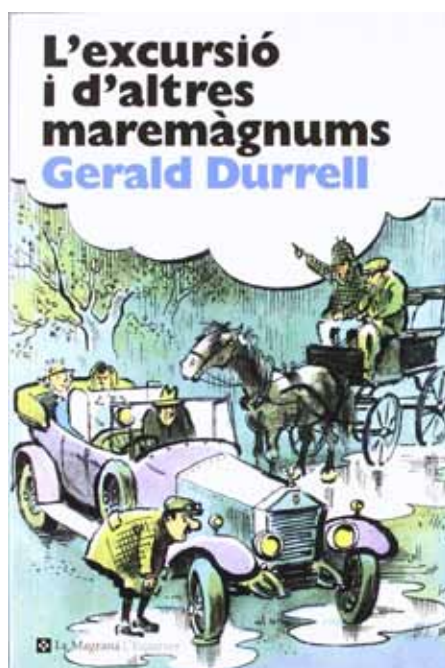
Per als lectors que hagin gaudit de la prosa de Gerald Durrell, i en vulguin llegir alguna altra mostra

a banda de la seva producció més específicament de naturalista, considero deliciós el recull de cinc històries titulat *L'excursió i d'altres maremàgnums* (Edhasa, 1991; La Magrana, 2010) editada en català en una magnífica traducció de Jordi Arbonès. Son cinc relats —un dels quals protagonitzat per la seva germana Margo, a qui va dedicat el llibre, i dues més protagonitzades per tota la família que ja coneixem— on retrobarem el peculiar humor i la fina intel·ligència de l'autor anglès en unes històries molt divertides, una de les quals amb un argument francament original.

Retorn a Anglaterra. El zoo de Jersey

Tal com hem dit més amunt, amb l'esclat de la Segona Guerra Mundial la família Durrell es trasllada de nou a Anglaterra. Allí Gerald comença a treballar en una petita botiga d'animals de companyia, i més endavant, un cop lliurat d'haver-se d'incorporar a files, l'any 1945 entra a treballar al zoo Whipsnade, un dels seus somnis. En aquest marc, organitzarà diverses expedicions per capturar animals per als zoos anglesos, però ben aviat discreparà d'aquesta política indiscriminada de captures. Vetat per aquest motiu per molts zoològics, i convençut pel seu germà Larry, decideix escriure per finançar els seus propis viatges. El seu primer llibre, *The Overloaded Ark* (1948) va tenir un gran èxit, però va esdevenir més conegut, com hem explicat, a partir de la publicació de *La meva família i altres animals*.

El seu rebuig al funcionament dels zoològics, i la creença que aquests haurien de servir com a bancs

reservori d'espècies en perill, el va portar a la idea de crear el seu propi zoo. Mentre la idea no prenia forma definitiva, mantenia els animals capturats a la llar de la seva germana Margaret (Margo), a Bournemouth, municipi que rebutjà la idea de tenir un zoo. Finalment, el 1958 es funda el Jersey Zoological Park, amb seu en una finca del segle XVI a l'illa de Jersey, a la costa de Normandia. A mesura que el parc creixia, també creixia el nombre de projectes de conservació de fauna amenaçada arreu del món. Per tal de maniobrar amb les dificultats que allò suposava, el 1963 crea la Jersey Wildlife Preservation Trust. Per tal de gestionar millor els esforços de la conservació de caràcter internacional, el 1971 es crea la branca internacional de la fundació, la Wildlife Preservation Trust International. Aquell mateix any és adquirida la finca on residia el zoo, fet que possibilita que esdevingui

un allotjament permanent.

Els anys 70 van veure com la Fundació es convertia en capdavantera mundial en la preservació en captivitat d'espècies tals com el goril·la d'estepa i la fauna de les illes Maurici. Sobre aquest darrer indret, Gerald Durrell fou un gran emprenedor d'iniciatives per a la preservació dels seus ocells i rèptils.

L'any 1979 Durrell es divorcia de Jacqueline Sonia Wolfenden, la seva primera esposa, per culpa de la pressió laboral i dels problemes amb l'alcohol, i aquell mateix any es casa amb Lee McGeorge Durrell, a qui va conèixer dos anys abans en una estada a la Universitat Duke. Lee col·laboraria molt activament en les tasques del seu marit, inclosa la redacció d'obres com *El naturalista amateur* (Blume, 1986, edició avui introbable).

Finalment, el 1995 Gerald Durrell mor per complicacions postquirúrgiques després d'un trasplantament de fetge, i després de molts anys amb problemes hepàtics causats pel consum excessiu d'alcohol. El 1999, la Jersey Wildlife Preservation Trust canvia el nom a Durrell Wildlife Conservation Trust, i el 2000 la Wildlife Preservation Trust International canvia el nom a Wildlife Trust.

Tres publicacions sobre ocells

Aprofitarem la part final d'aquest article per donar una breu notícia de l'aparició en aquest darrer any i mig de tres llibres relacionats amb els ocells —una de les passions del jove Gerry— que tenen cadascun el seu interès. En primer lloc, *Els ocells*

del jardí a mida real (Cossetània Edicions, 2018), un petit manual que ens apropa de forma eminentment gràfica a les espècies més comunes d'ocells que podem trobar en el nostre entorn més immediat, amb la característica que les imatges ens els representen a mida real, els més petits en forma completa i els més grans parcialment. Partint de tres espècies de referència, el llibre mostra 60 tipus d'ocells, 10 de petits a partir de la mida de la mallerenga blava, 31 de la mida d'un pardal comú i 19 de la mida d'una merla o més gran, de cadascun dels quals se'n dona una informació prou completa. El llibre també inclou informació sobre la morfologia dels diversos tipus de nius i consells que aconseguir que algunes d'aquestes espècies visitin els nostres jardins.

El segon llibre és *Plomes i becs. Recull fotogràfic d'ocells de Palau-solità i Plegamans* (Ajuntament de

Palau-solità i Plegamans, 2019), de Jaume Ventura Nualart, Abel Julien Vila i Jordi Segalés Coromines. En aquest cas el llibre, bellament editat, presenta un total de cinquanta-nou fitxes cadascuna de les quals explica una espècie d'ocell que podem trobar a Palau i els seus entorns. Cada fitxa inclou informació — els textos són de l'ornitòleg Abel Julien— sobre la mida, l'hàbitat, la identificació, els costums i la distribució a Catalunya de cadascuna de les espècies i, aspecte que el fa especialment interessant, un apartat on s'explica on el podem veure al terme municipal de Palau-solità i Plegamans. Com que les fotografies són totes magnífiques, donem els noms dels autors (entre parèntesis el nombre de fotografies que hi aporten): Sergi Aris Arderiu (11), Jordi Caballero Tenllado (8), Josep Maria Glanadell Perich (11), Miguel Gutiérrez Rodríguez (21), Lluís Juncà Fuentes (5), Xavier Riera Díaz (2), Llorenç Martí Rocabrana (1), Abel Julien Vila (1), Jordi Segalés Corominas (14) i Jaume Ventura Nualart (10).

L'últim llibre del qual parlem avui és *Petita filosofia dels ocells* (Angle Editorial, 2019) de Philippe J. Dubois, ornitòleg i escriptor i Élisée Rousseau, llicenciada en filosofia i literatura. El llibre, que porta per subtítol "22 lliçons per a una vida serena", és un assaig format per vint-i-tres textos força breus en què els autors han intentat, a partir de l'observació dels ocells, reflexionar sobre allò que tenen de comú o no amb l'espècie humana, i fins a quin punt el tarannà d'aquestes criatures ens poden suggerir pautes de comportament ("lliçons") per

a gaudir d'una vida més serena i plena. Cal dir que la lectura del llibre és molt plaent, plena de petites sorpreses per al lector no especialitzat en ornitologia i extremadament suggerent quant als paral·lelismes observables entre nosaltres i els ocells.

Les reflexions dels autors són sobre aspectes molt variats: l'acceptació de la pròpia fragilitat, la distribució dels rols en la cria, la nostra relació amb la natura, el concepte de família, l'amor, la necessitat de viure el present, el paper de la bellesa, la llibertat, la curiositat, la necessitat o no de viatjar, les relacions de poder, el concepte d'intel·ligència, la moralitat del comportament, la por i la mort, entre d'altres. Com a conclusió, en el marc d'un planeta cada cop més devastat per la mà de l'home, els autors apel·len directament a la consciència del lector: "*Creure'ns per sobre de les altres espècies, capaços de sotmetre la naturalesa a la nostra voluntat, segur que adula el nostre desig de poder, però això sembla ben il·lusionari. Avui ens trobem en una cruïlla. Tenim el nostre destí a les mans, com si hi tinguéssim ben agafat un pinsà amb el cor palpitant, quasi esclafat pels nostres dits, que no demana res més que aixecar el vol. Som nosaltres els que hem de decidir si obrim la mà i el deixem marxar volant o... si la tanquem. I si l'última lliçó fos la més evident? El dia que decidirem protegir de veritat els ocells serà també el dia que haurem decidit protegir-nos a nosaltres mateixos*" (p. 141). Per pensar-hi.

